

Հ Ա Ն Դ Է Ս

Գ. ՏԱՐԲ

ՋԲԶԱՆ Գ.

ԹԻԻ ԹԲ. 52

1877

ԱՊՐԻԼ 27 ՉՈՐԵՔ.

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ա. Զ. Գ. ՍՆՏՈՒԿԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Տարապայման անձկութեան մէջ է՝ մանաւանդ ներկայ ժամանակներս՝ Ազգային անտուկն, որոյ եկամուտն յանուն Ազգին եղած կարևոր և անհրաժեշտ ծախուց կէտին իսկ չբաւեր. այս առթիւ Պատրիարքարանի պաշտօնէից ամասկաններն չտիէն աւելի կ'զիզուին, Ազգային խել մի կենսական գործերն ու խնդիրներն երեսի վերայ կ'մնան, ի մի բան ծախուց վերաբերեալ ամեն իրերն դքեթէ անստոյգ և անկերպարան վիճակի մի կը ենթարկին երթալով: Իրաց այս վիճակին մէջ ի՞նչ կ'խորհին և ի՞նչ միջոցներ ձեռք առած են ելմտական Հոգաբարձութիւնն ու Տնտեսական խորհուրդն, որք Ազգային գանձուն աւանդապահներն են, և իրենց պաշտօնըն է այս տեսակ անպատեհութեանց և անտեղութեանց դարման գըրտալ:

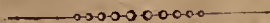
Ազգ. Սահմանադրութիւնն ժամանակին 75 շրշի տուրք մի սահմանած է Ազգային գանձուն նպաստ ըլլալու դիտաւորութեամբ, բայց այդ

օրինական սկզբունքն թէ արդար չէր և թէ Ազգ. գանձուն ապահովու-
թեանն զօրաւոր երաշխաւորութիւն մի չէր կրնար ընծայել. վասն զի Ազ-
գայնոց մեծագոյն մասն աղքատ ըլլալով բնականաբար այդ տուրքն չէր
կրնար մէկ ձեռքէ վճարել թէև իւրաքանչիւրն քիչ շատ իւր նուէրն միշտ
Ազգին կուտայ, և կարող փոքրամասնութիւնն ալ տալու կ'ըլանայ ժա-
մանակիս անձկութիւնն պատճառ բռնելով թէ և ասոնցմէ շատերն այն
աղքատին մանր մունր նուէրներն ալ տուած չեն: Եթէ Սահմանադրու-
թիւնն այդ օրինական խստութիւնն չափաւորելով հաւասարութեան սկզ-
բանց համաձայն պղտի դումար մի որոշեր, անտարակոյս հարուստն ու
աղքատն սրտի մտօք և յօժարակամ կրնային վճարել. հետեւապէս թէ
աղքատն իւր Ազգային իրաւունքէն չ'ըրկուելով կ'վայելէր հարուստին հա-
ւասար, և թէ Ազգային գանձն հիմակուան այս անձուկ վիճակին մէջ չէր
գտնուեր:

Ազգային սնտուկին այս դժբաղդ վիճակին նկատմամբ, Հանդիսիս
միջոցաւ ղանադան տեսութիւններ բրինք շատ պարագաներու մէջ, և մինչև
իսկ այս մատին ինչպէս կ'յիշեն ընթերցողք՝ Ազգ. Ժողովոյ անցեալ նոյեմ. 26ի
նստին մէջ օգտակար Առաջարկ մի ներկայացուցինք, որքան օգտակար
այնքան դիւրին Առաջարկ մի, որ միայն տասնամեայ շրջանի մը մէջ 130,
000,000 շրշի. անշարժ և հաստատուն դրամադուլիս մի կրնար դոյացնել
Ազգին իւրաքանչիւր անհատին 10-20 փարայ շաքաթական վճարելովն:
Այս դումարին տարեկան 13,000,000 շրշ. բերած շահէն՝ Առաջարկին
մէջ նշանակուած 7-8 ազգօգուտ նպատակաց դորձածուելէն վերջն՝ կէս
միլիօնէ մ'աւելի բաժին կ'մնար Պատրիարքարանի այլ և այլ ծախուց և
պաշտօնէից ամսականներուն համար:

Կ'փափաքինք այդ Առաջարկին արդիւնքն տեսնալ և անմիջապէս Հա-
ւասան Ծրագիրն պատրաստելու ձեռնարկել. բայց 4-3 ամսէ ի վեր Համա-
րակալութեան Դիւանին մէջ փակուած մնալուն պարտաւորած ենք Ընդհ. Ժո-
ղովոյ յառաջ իկայ բացման նիստին հաւաքման ծրագիրն ալ ներկայացնել
և Առաջարկին այդ փակեալ վիճակին նկատմամբ բացատրութիւն պահան-
ջել: Թերևս մեր Առաջարկն և Հաւաքման Ծրագիրն ապարդիւն վիճաբա-
նութեան ենթարկեն, թերևս ժամանակին ձախորդ վիճակին և դաւա-
ռաց անկերպարան կացութեան համար փակուին և արգիլուին, և թերևս
մեզ անծանօթ պատճառաւ մի յետաձգին, բայց մեք մինչև վերջն ատոնց
պաշտպանութեան պիտի նուիրենք մեր դրիչն, ոչ թէ մեր հեղինակութիւնն
ըլլալուն, այլ արտադրելիք բարեպոյն համար:

Սոյն Առաջարկն և Ծրագիրն յիրաւի ներկայիս մէջ՝ Պատրիարքարանի մէկ օգուտ մը չունին, բայց Ազգ. դանձուն ապագայ ներդաշնակութեան և ապահովութեան համար ըստ մեզ ասկից աւելի դիւրին և դորձադրելի միջոց մի չկայ:



Ուրբաթ աւուր դումարեալ Ազգ. Խառն ժողովն՝ Շապին-Գարահիսարի Առաջնորդական բաղմամեայ խնդրոյն վերաբերեալ ևւ Պոնտոսի Առաջնորդ Գեր. Մատթէոս Ծ. Վ. Նազարեանի քննութեամբ ձեռք բերուած տեղեկագիրն նկատողութեան առնելով հարկ դատեց տեղեկագրին իմաստն ևւ թէ՛ նոյն խնդրոյն պատկանեալ զանազան գրերու բովանդակութիւնն ի մի ամփոփելու ևւ խնդիրն լուսաբանելու համար Խառն Մասնաժողով մի կազմել, որոյ անդամք են՝ Հոգեւոր՝ Տ. Յակոբ վարդապետ Փափաղեան ևւ Տ. Յովնանէս Աւագ Քահանայ Մկրեան, Մեծ. Յովնանէս էֆէնտի Պոյաճեան ևւ Ալիքսան էֆէնտի Սաքայեան:

Այսպէս Ատանայի Առաջնորդական Տեղապահի դէմ եղած դանդառանաց գրերն նկատողութեան առնելով զարն հրաժարեցոյց իւր պաշտօնէն, նորա տեղ Պարտիզակի Հոգեւոր՝ Տ. Յովսէփ վարդապետ Այվաղեան ևւ Առաջնորդական տեղապահ անուանելով միշեալ վիճակին:

* *

Մասիս կ'դրէ թէ՛ Սերաստիոյ կուսակալին կողմէ Բ. Դուռն եկած հետագիր մի կ'ծանուցանէ թէ՛ Գալայճեան Պետրոսին աղջիկն բռնաբարողներն բռնուելով քննութեան ենթարկուեր են. իսկ Կէմէրէկ գիւղին Խմալիք կողմանէ սպառնական անվայել խօսքեր եղած ըլլալուն վերայ հոն տեղեկութիւն մի չկայ եղեր, բայց ևւ այնպէս թէ՛նտի գայմաղամին հրաման ղրկուեր է՝ որ քննելով ստոյգ տեղեկութիւն մի տայ:

* *

Լուսոյ նախնիքաց մէկ թուովն յայտնած էինք Կուտինայի ժողովրդեան իրենց անձնուէր Հովուին վերայ մնուցած հոգեւոր փախաքնին, այս անգամ համակամութեամբ վիճակին Գաւառական ևւ Խառն ժողովներն հանրագրութեամբ մի խնդրած են Բարձր. Պատրիարք Սրբազան Հօրմէն, որ Գեր. Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Դերձակեանի արթուն Հովութիւնն ևւ խոհեմնիքաց վաստակն պատկելու համար արժան դատի Եպիսկոպոսական վկայագիրն շնորհել:

* *

Երզնիայի ևւ Հալէպի առաջնորդական խնդիրներն ալ նկատողութեան առած է Ազգ. Խառն ժողովն, առաջնոյն համար գաւառական ժողովոց կազմութեան ևւ յետ այնորիկ առաջնորդի ընտրութեան հրահանգ ղրկելու, ևւ երկրորդին՝ տեղւոյն գաւառական ժողովոյն մէջ Յակոբ վարդապետի դէմ եղած դանդառներն քննելու ևւ ըստ այնմ պաշտօնանկ ընելու կամ կրկին վերահաստատելու որոշում եղած է: Այս երկու վիճակին նկատմամբ Մաքրդ գիւղի քարոզիչ՝ Հոգեւոր՝ Տ. Ստեփան Ծ. Վ. Ոսկերիչեան ընտրելի նշանակուած է:

* *

Սոյ Վաթոյիկոսական խնդիրն տախալին ի միաս բազմանայ վիճակին անխնամ

և անտէր մնացած ժողովրդեան անլուծանելի կ'մնայ, և Ազգ. ժողովոյ մէջ յարա-
տեւ խնդիրը ըլլալէ և յուզուելէ չդադրիր :

Խառն ժողովն մի քանի նիստեր դարձեալ կ'ընէ այս խնդրոյն, սակայն ինչ-
պէս կ'լսեմք վերջնական արդիւնք մի ձեռք բերուած չէ, միայն Հաճոյց Պետրոս Սըր-
բազան Նսրիսկոսիոսն իբրեւ պահակ Սոյ Վանքն երթալ նստիլ կ'որոշուի, առանց
նկատողութեան առնելու բիւրաւոր ժողովրդեան վերջին 40—42 տարուան կրած
տառապանքն, հալածանքն և յետադէմ խեղճ վիճակն :

Ինչ որ մենք Հանդիսիս Աբղ. Թուռնի առաջարկած էինք նոյն կ'կրկնենք, պէտք է Ա-
մին. Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսի հրաժարականն՝ հրաժարական ըմբռնելով՝ փութացնել ըս-
նիքուն և աշխոյժ Նսրիսկոսիոս մը՝ մի քանի վարդապետներով ի պաշտօն տեղապա-
հութեան՝ տալով նմա վիճակն ըարեկարգելու ամեն ձեռնահաս իշխանութիւն :

Ս. Երուսաղեմի Աթոռոյն վաղեմի միաբանութենէն և ընդ երկար ժամանակ
Նդիպատոսի մէջ եկեղեցականութեան պաշտօն վարող ընիկ Ֆըրնըդցի Հոգեւոյն Տ. Մի-
քայէ վարդապետ իւր կենդանութեան կտակ մի պատրաստած է՝ իր ընչիւքն իւր
Հայրենեաց մէջ զիշերօթիկ վարժարան մի հաստատել . այս կտակագիրն 1873ին Ե-
րուսաղիմայ Ս. Աթոռոյն Բարձր. Սրբազան Պատրիարքն և Ազգ. Կաթողից Հոգաբար-
ձութիւնն հաստատած է :

Յիշեալ վարդապետն 1873ին Նդիպատոսէն կ'մեկնի և Երուսաղէմ ուխտի եր-
թալէ յետոյ կ'ուղեւորի ի Մարաշ, ուր Հաճի Տէվլէթ Եֆէնտիի տունը կ'իջեւանի և
ապա Կիլիկիոյ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսի հրաւիրանօք քաղաքէն երկու ժամ հեռաւո-
րութեամբ Քերիսան ըսուած ամառանոյն կերթայ և հոն հիւանդանալով ութ օր յի-
տոյ կ'վախճանի, կըսուի թէ՝ կտակագիրն Սոյ Կաթողիկոսի քով մնացած է :

Խառն ժողովն այս մասին Մարաշէն և Ֆըրնըդցէն եկած գրերն նկատողութեան
առնելով որք քննութիւն կ'լինողրեն, որչեց Մարաշի Ա. տեղապահ Հոգեւնոր՝ Տ.
Մովսէս վարդապետի գրել, որ այս մասին հասուն քննութիւն մի ընելով արդիւնքն
ընդ փոյթ Ազգ. Վարչութեան հաղորդէ ի զիտութիւն :

Այս օրերս Խարբերդէն մէկ քանի արժանահաւատ անձանց կոչմանէ գրու-
թիւններ ստացած ենք, որք կ'ծանուցանեն թէ՝ Առաջնորդական խնդրով մը վիճա-
կըն կարի յուզուած է և թէ ժողովուրդն երկպառակեալ, Ազգային գործերն ան-
կերպարան վիճակի մը հասած կ'գտնուի և վարժարաններն ալ լքեալ երեսի վերայ
մնացած են :

Նամակներն մեծ դուխտիւք կ'խօսին նախկին Առաջնորդական Տեղապահ Հո-
գեւնոր՝ Տ. Պետրոս Ծ. վարդապետին վրայով . և ընդարձակօրէն կ'նկարագրեն
անխորհուրդ և յռիւքնթացքն արդի Առաջնորդական փոխանորդ Սարգիս վարդապե-
տին, որ տարակոյս չկայ թէ ժողովրդային այս ներքին յուզման և գործոց ախուր
վիճակին շարժառիթն եղած է : Սոյն նամակներն կ'հաւատան թէ՝ տեղւոյն Ազգային
Ժողովներէն ալ բազմաթիւ տեղեկագրեր և բողոքներ դրկուած են ի Պատրիարքարան,
բայց տակաւին արդիւնք մի տեսած չեն :

Այս տեսակ փափուկ պարագայից մէջ սոյն կէտերն արժան կ'համարինք Բարձ-

բաշնորհ Պատրիարք Սրբազան Հօր եւ Վարչութեան ուշադրութեան յանձնել, որ Առաջնորդական ցանկն անմիջապէս ղրկելով Տ. Սարգիս վարդապետը վիճակէն հեռացնեն, որոյ ներկայութիւնն կրնայ խռովութիւն յարուցանել քուէարկութեան սահուն:

Պալը-Քէսէրէն ալ մի քանի նամակներ կ'հերքեն Հայրենիքի մէկ տեսութիւնն Պալը-Քէսէրի գերեզմանատան եւ սրտերազմական տրոց նկատմամբ եւ կ'յայտեն թէ տեղւոյն Առաջնորդական Տեղապահ Հայրապետիւ Տ. Ագամ Քաճառայ Թուրքումեան այդ խնդրոց մէջ ոչ միայն մասնակցութիւն չունի, այլ մանաւանդ թէ այդ մասին ինքն իւր ձեռքէն եկած պաշտպանութիւնն բրած է ամենայն խոհականութեամբ: Մէք ալ կ'վկայենք որ հոն գտնուած միջոցներն Հայրապետիւ Տ. Ագամ Քաճառայ գերեզմանատան մասին խոհեմ եւ հեռատես քաղաքականութեամբ կ'վարուէր յօգուտ Ազգ. շահուց, որ թերեւ ժողովրդենէն ոմանք այսմ հասու եղած չէին:

Ինչ որ մեր հոն եղած ժամանակ պէտք եղած յորդորներն տուած ենք բազմիցս, նոյնն կ'կրկնենք թերթերնուս միջոցաւ այնոր Պատուարժան Պալը-Քէսէրի հասարակութիւնն իրենցմէ հեռի գտնուած չարանպատակ անձանց ոմանց այս տեսակ նիւթած մեքենայութիւններէն զգուշանալով հաստատուն պահել ջանան իրենց միութիւնն սէրն ու խաղաղութիւնն, որոց մէջ է իրենց իրական շահն, պատիւն ու կեանքը:

Երկուշաբթի օր Շապին-Գարահիսարի Գեր. Առաջնորդին՝ Ազգ. Պատրիարքաբանի կողմանէ հեռադրուեցաւ որ իւր պաշտօնն շարունակէ մինչեւ ցնոր տնօրէնութիւն եւ յաւարտն քննութեանց:

Ս. Էջմիածնի Պատուարժան Միաբանութենէն եւ Հանդիսիս Գործակալն Գեր. Տ. Վահան Վարդապետ Բառտամեանց, որ այժմ օգափոխութեան պատճառաւ ի փարիզէն գտնուի, յատուկ նամակաւ մի կրնացնէ Պատրիարք Սրբազան Հօր թէ Վենետիկի Միթիթարեան Միաբանութենէն Հ. Աբրահամ վարդապետն ի փարիզ ղրկուած է Մուրատեան վարժարանն ծախել եւ մինչեւ 1,000,000 ֆրանկ դին դրած է եւ թէ այս օրերս այս Ազգ. սեփականութիւնն ինքնաղլուխ ծախսելու ձեռնարկած ըլլալուն անմիջապէս մտօրէնութիւն կ'կանգրէ: Այս մասին մեր ընելիք տեսութիւնն յաջորդ թուով:

Կիպրոսի Առաջնորդական խնդրոյն քննութեան զնացող Նաքաշեան եւ Բիշմիշեան էֆէնտիներն տեղեկագրած ըլլալով թէ ինչ ինչ ամբաստանութիւնք կ'ծանրանան Կարապետ վարդապետի վերայ, խառն ժողովն տեղւոյն Հայրաշնորհ Տ. Պետրոս Քաճառայն Աթոռակալ կարգելով նմա յանձնարարած է ժողովուրդն հովուել եւ որոշած է Կարապետ վարդապետ Երուսաղեմի վանքն երթալ: Չենք զիտեր թէ Երուսաղեմի Ս. Աթոռոյն Բարձր. Պատրիարք Սրբազան Հայրն Կիպրոսի տեսչական այս նոր տնօրէնութեան նկատմամբ ինչ կամք ունեցած է:

Վիեննայի Հայ վաճառականայ Հայկական Միութիւն անուն ընկերութեան խնդրանաց համեմատ, Սրբազան Պատրիարք Հայրն Բ. Դոնէն առ Վիեննայի Սուրբ Գործակալն նամակ մի ղրկեց յառաջիկայ բոտայով, որ տեղւոյն Հայ ժողովրդեան համար Մատուռ մի շինելու եւ միանգամայն հողեւոր Հովուի մի ի պաշտօնէ ձառնցուելու հրամանն ստանայ տեղական կառավարութիւնէն:

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆՔ

Բ. ԴՐԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

(Շարունակ. Եւ վերջ տես քիւ. ԾԱ.)

« Թուրքիա՝ իբր մի անկախ պետութիւն՝ չկրնար ինքզինքն և ոչ մի հաւաքական կամ ոչ—հաւաքական հսկողութեան ներքեւ կարգեալ ճանչնալ։ Այլ բարեկամ պետութեանց հետ ազգաց իրաւամբք և դաշնագրութեամբք կարգադրեալ յարաբերութիւններ ունենալով չկրնար ճանչել զօտար ներկայացուցիչս կամ գործակատարս իբր իրենց ազգակցաց շահերն պահպանելու, այն է պաշտպանողական հսկողութեան պաշտօնեայք։

« Կայսեր կառավարութիւնը հուսկ ուրեմն չգիտէ թէ ի՞նչ պատճառաւ անարժան կ'հանդիսանայ արդարութեան և քաղաքակրթութեան, որով նուաւտացուցիչ և աշխարհի մէջ անօրինակ մի դիրք կը տրուի։

« Փարիզու դաշնագրութիւնը անմիջամտութեան սկզբունքն բացորոշ կերպիւ նուիրագործած է։ Սոյն դաշնագրութիւնն որ, առ այն մասնակցող Տէրութիւնքն ինչպէս նաեւ զԹուրքիա կը յօդէ, չկրնար ջնջուիլ մի դաշնագրով՝ որում Թուրքիա չէ գործակից եղած։

« Եւ եթէ Թուրքիա Փարիզու դաշնագրութեան բովանդակութիւնն կը յիշատակէ, ոչ եթէ անոր համար որ այդ դաշնագրութիւնն յօդուտ իւր գոյացուցած է մի իրաւունք՝ զոր չէր կրնար ունենալ առանց անոր, այլ առաւել յիշեցնելու համար այն ծանրակշիռ պատճառներն՝ որք քան տարիներ յառաջ յօդուտ Եւրոպիայ ընդհանուր խաղաղութեան դռներու թիւնս առաջնորդած էին մի հաւաքական երաշխաւորութեան ներքեւ գընել սոյն պետութեան վեհապետական իրաւանց անլուրաքարելիութեան ճանաչողութիւնը։

« Գալով այն թէութեան՝ որ խոստացեալ բարենորոգումներ չը գործադրուած ատեն կուգեք իրաւունք սեպհականել տէրութեանց վերջին միջոցներու ձեռնարկելու, Կայսեր կառավարութիւնն յայսմ մի այլ հարուած կը նկատէ իւր արժանապատուութեան և իրաւանց, մի սպառնական գնացք իւր սեպհական գործառնութիւնքն ամեն ինքնայօժարութեան արժանաւորութենէ զրկելու սահմանեալ և աղբիւր ներկայ և ապագայ ծանրակշիռ շփոթութեանց։

« Ուստի ոչինչ նկատում կրնայ կատեցնել զկայս. կառավարութիւնն իւր այն որոշման մէջ՝ որով բողոք կը բուռնայ Մարտ 31ի դաշնագրոյն յիշատակութեանց դէմ և նկատելով զայն իբր Թուրքիայ ամեն ուղղու

մտութենէ և հետեաբար իբր ամեն պարտաւորիչ հանգամանքէ զուրկ լինենք բովանդակող :

« Թշնամական թելադրութեանց , անտեղի կասկածանաց և իւր իրաւանց բացայայտ բռնաբարմանց ենթարկեալ , բռնաբարմանց՝ որք միանգամայն ընդհանուր աղգաց իրաւանց բռնաբարումներ են , Թուրքիա կը զգայ թէ այսօր իւր գոյութեան համար՝ կը մարտնչի :

« Իւր դատին արդարութեամբն զօրացեալ և յԱստուած ապաստանեալ՝ Թուրքիա ինքզինքն անդէտ կը հրատարակէ առ որ ինչ որոշած է առանց իրեն և ընդդէմ՝ իրեն :

« Մտադիր աշխարհիս մէջ՝ պահպանելու այն տեղը՝ զոր նախախնամութիւնը իրեն որոշած է , չը պիտի դադրի առ ինքն ուղղեալ հարուածոց դէմ յուշ մատուցանել հասարակային իրաւանց ընդհանուր սկզբունքներն և զիշխանութեան մի Եւրոպական մեծ գաշնադրութեան՝ որ ստորագրող Տէրութեանց պատիւն ի խնդիր կ'դնէ :

« Մարտ 31ի գաշնադրոյն վրայ որ իւր աչաց առաջ օրինական գոյութիւն չունի , Դաշլիճներուն խղճին կ'դիմէ յայտնելով թէ իրաւունք ունի կարծելու որ մի և նոյն բարձր ուղղամտութեան և բարեկամութեան ըզգացմունքն ունին որպէս յանցելումն :

« Փոխադարձ և անմիջական ղէնընկեցութիւնը կրնայ միայնակ ճշգրտիտ միջոց լինել վանելու այն վտանգներն՝ որք ընհանուր խաղաղութիւնը խանգարել կ'ապառնան :

« Կայս. կառավարութեան վերոնշանակեալ պատասխանն առ յայտադրութիւն Ռուսիոյ Պ. Դեսպանին , այս հետեանքը գոյացնելու յառուկ տարրեր կրնծայէ տէրութեանց , մի հետեանք՝ զոր ստուգիւ չը պիտի ջանան ստանալու Օսմանեան տէրութեան վրայ այլ ևս հարկ դնելով իրաւանց և պատուոյ զոհողութիւններ՝ առ որս չը պիտի հաւանի :

« Պաշտօն ունիք ներկայ յիշատակագիրն ընթեռնոյ Արտաքին գործոց Պ. Նախարարին և սորա միջօրինակն յանձնելոյ Ն. Վսեմութեան : Ապագայ



ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տփլիսէն կ'հեռագրեն թէ՝ Ապրիլ 24ին Ռուսք սահմանադրութիւն անցեր են . օսահմանադրաց վերայ եղած չտտ մի Տաճկական գիւղաքաղաքներ առնուեր է առանց կուոյ : Ռուսք 104 ղիմուր եւ 7 սպայ գերի բռնած են : — Գիւմրիւէն կը հեռագրեն թէ՝ երկու գունդ Օսմ. հեծելազօրք ինքնին անձնատուր եղած են : — Սուլիսայէն կ'հեռագրեն թէ՝ կարգէ դուրս սորադութեամբ Ռուսք դէպ ի Դանուբ կը

յատաջանան բոլոր իրենց կայմածքովն, Քիլի տիրած, Ռէնի դիմացն Թօրքիներ գետեղած են, թէ բոլոր Դանուբն Թօրքիներով լցուած է : Ռուսք Ռէնի մօտերն պղտի շոգենաւներ բերած են եւ հաւանական է կրտէ՝ Ռուսք Տօպրուչայէն անցնին Դանուբը : — Մուխթար փաշայի վերջին հեռագրէն կիտաղուի թէ՝ ինքը կարոէն դուրս կ'գտնուի 9 գնդով Կարնոյ ճամբուն վերայ եւ օգնութեան կ'սպասէ : — Կը հաւատուն թէ՝ Ռուսք դէպ ի շէրսօվա կ'դիմեն, սակայն դեռ Դանուբն անցնիլ փորձած չեն, զի շատ տեղեր ջրով ողողեալ են : — Լէվանթ կ'գրէ թէ՝ Ստիոյ Օսմանեան բանակն լաւ վիճակի մէջ է եւ թէ Պաթումի կուռն մէջ յաջողեր են Ռուսներէն երկու թնդանօթ կորզել : — Վաղըթ կ'գրէ թէ՝ 40,000 Ռուսք շատ աշխատեր են Կարնոյ մօտ Սօղանլը-Տաղ կոչուած ամենախարեւոր դիրքն բռնել, բայց չեն յաջողած : — Պաշտօնապէս կ'ծանուցուի որ Ռուսչայի այրուելուն լուրն սուտ է : — Ջիշի կոմսն չալթուս մայրաքաղաքն կ'հասնի (Աւստրիական) դեսպանական պաշտօնն նորէն շարունակելու : — Պաշտօնական յայտարարութիւնք պակսելուն հասարակութեան մէջ Կարնոյ, Կարսի, Վանայ, Պաթումի եւ Դանուբեան բանակներու եւ քաղաքաց նկատմամբ այլ ընդ այլոց զրոյցներ կան, որ հաւանական չեն երեւիր եւ քաղաքաց նկատմամբ այլ ընդ այլոց զրոյցներ կան, որ հաւանական չեն երեւիր եւ քաղաքաց նկատմամբ այլ ընդ այլոց զրոյցներ կան, որ հաւանական չեն երեւիր : — Թագվիմի Վաքայի պաշտօնական լրագիրն սուտ կ'հանէ Ռուսական նաւատորմի մը Միջերկրական ծովն մտնելու լուրն, զոր Ֆար-Տիւ-Պօսֆօր նախահրատառակող եղած էր : — Պէօլի-քաթէլի Ռուսական դեսպանատան վերայ Գերմանիոյ դրօշն կ'ծածանի : — Թուրքնէն կ'գրեն թէ՝ երեք հաւ Գաղղիական զրահաւոր նաւ դէպ ի Արեւելք ճամբայ ելեր են Գաղղիոյ շահերուն հսկելու : — Տակաւին չգիտցուիր թէ՝ Ռուսք Դանուբն անցնելու համար ինչ փորձերու պիտի ձեռնարկեն եւ թէ ինչ եղանակ խորհած են, առ այժմ Դանուբի կողմն շարժում չկայ, երկիրն սղմուտ եւ ողողեալ ըլլալուն, բայց կ'հաւատուն թէ՝ Օսմ. բանակն Տօպրուչայի եւ Բուսճուզի միջոցն ուժով պաշտպանողական դիրք մի բռնած է, եւ թէ ըլլալիք յարձակմանց ալ հուժկու դիմադրութիւն մի ընելու պատրաստ : — Ռուսք քանիցս Կարսի վերայ յարձակած, սակայն միշտ յետս մղուած են, եւ այժմ կրնուի թէ՝ Կարսն իբր երկու ժամ հետի մեկուսացած ըլլան : — Եւրոպական թերթերէն ոմանք կ'ծանուցանեն թէ՝ Անգղիա, Գաղղիա, Գերմանիա փութով պատերազմական պատրաստութիւններ կ'տեսնեն, ատենցմէ ամենէն զօրեղ սպառազինութիւնն Գաղղիոյ կուտան : — Սեբաստիոյ եւ Կարնոյ կողմերէն բաւական թուով Ձէրքէզներ դէպ ի Կարս կ'քայեն երկեր : — Կ'հաւատուն թէ՝ Աւստրիոյ կառավարութիւնն ալ ի մօտոյ իւր չէզոքութիւնն ի պաշտօնէ պիտի յայտարարէ : — Անգղիական նաւատորմին ի Գօսֆու հաւատած է : — Գերմանական կառավարութեան նորընտիր դեսպան Բրէնս Տը Բուս երկու շաբաթէն վերջն ճամբայ պիտի ելնէ մայրաքաղաքն գալու : — Բրէնս Կորչա-դօֆի վերջին չրջաբերական ծանուցադրին պատասխանն Անգղիոյ կառավարութեան կողմանէ դրկուած ի Ս. Բէդսպուրկ : — Ռուսիոյ ջարն ի Պէնտեր կ'գտնուի. Ռուսական պահեստի բանակներն ալ հետ գնտէ շարժման մէջ դնելու հրաման եղած է կրտուի : — Ռուսք յաջողեր են ի Գալաֆաթ մտնել Բուսանիոյ նենգութեամբն :

ՏԻՐ-ԵՐԱՊԻՐ

ՀՄԱՅՆԱԿ Ծ. Վ. ԴԵՄԱՐՅԱՆ

Բ Ծ Պ Ա Ր Ա Ն Ա Հ Մ Յ Ա Մ Տ Ա Ն Ե Ա Յ Ց

Կ. Պօլիս ԵՂԵՂ-Գաբու Դամասկ փողոց բիւ. 200